

Prve drsalke v kamni dobi

Kakor dokazujejo razne izkopanine, so drsalke ponekod poznali že v kamni dobi. V nekaterih stavbah na koleh, ki so jih izkopali, so našli med raznim orodjem tudi čudno orodje iz konjske kosti. To čudno orodje je bilo tako na koncu prikrojeno in zapognjeno kakor kake drsalke. Spredaj in zadaj je bila narejena luknja, skozi katero je kameni človek to kost privezal na svojo obutev, nakar se je po tej kosti lahko drsal po ledu. To je bilo zanj važno, ker je njegova hiša stala tako rekoč na vodi. Kadar je voda zmrznila, se je moral posluževati drsalke, če je hotel na suho. Kadar ni bilo ledu, si je pač pomagal s čolnom.

Velikanska klet

Največjo klet ima najbrž neka tovarna šampanjca na Francoskem. Njena podzemna skladišča šampanjca so dolga 38 kilometrov! V teh podzemskih skladiščih je seveda več oddelkov, v katerih je shranjen šampanjec razne kakovosti in raznih letnikov. Tukaj je spravljeno 15 milijonov steklenic šampanjca vseh vrst in starosti.

Nekaj iz kraljestva ciganov

Tudi v neomejenem kraljestvu ciganov se pripravljajo po vsem videzu resni dogodki. Deset tisoč ciganov je lanskega julija izvoljenemu »kralju« Kwieku I. poslalo pravi ultimatum, v katerem zahtevajo, naj takoj skliče ciganski parlament, ker ne marajo več prenašati njegovega avtokratskega in diktatorskega režima. Teh 10.000 ciganov se predstavlja le manjšina, kajti 28.000 drugih se zavzema za kralja. Zato ni izključeno, da bo Kwiek I. odgovoril na ultimatum, da bo odredil cigansko ljudsko glasovanje o vprašanju svoje pravice do vladanja. Lahko se iz tega izclini nova volitev »kralja« ali pa vsaj ponovitev lanskega ciganskega srečanja v Varšavi.

Habakuk

Reimmichlova povest podomačena — Z dovoljenjem založbe

V nekaj minutah je bila Milka že na vasi. Ljudje so jo radovedno gledali, ona pa je šla kar naravnost proti cerkvi. Kakih sto korakov pred cerkvijo pa je videla, da je že na cilju. Na večji beli hiši je stalo s črnimi črkami:

Ljudska šola.

Nekaj trenutkov je oklevala, potem je stopila na lopo in potrkala na prva vrata levo. Ko se nihče ni oglasil, je odprla in stopila v veliko, prazno učilnico.

Saj res, saj ji je Habakuk pravil, da je učiteljevo stanovanje v prvem nadstropju.

Potihoma je šla po stopnicah gor in je prisluškovala na vse strani.

Vse je bilo tiho.

Položila je torbico, dežnik, plašč in klobuk na klop pri oknu; tedajci se ji je zdelo, da se je v sosedni sobi premaknil stol. Rahlo je potrkala, notri se je oglasil Habakukov glas:

»Da!«

Sedel je pri pisalniku in se niti ni ozrl, ker je bil sredi pisanja; pisal je — Milki.

Ko se je slednjič le ozrl, je bila že na sredi sobe — tik pred njim. Skoraj ustrašil se je, zastrmel vanjo, kakor da je prikazen, in ni spravil besede iz sebe. Milka pa ga je pozdravila s svojim zvonkim, vedrim glasom:

»Dober dan, Habakuk! Kaj, ali me ne poznaš?«

Tedaj je planil izza mize in vzkliknil:

»Milka! — Moja Milka!«

Objel jo je, jo pritisnil k sebi in jo gorko poljubil na čelo. Ona ga je poljubila na lice in zašepetala nežno in blaženo:

»Ljubi! — Moj ljubi!«

Ko ju je minilo iznenadenje, sta sedla na staro zofo, Habakuk je držal njeno roko v svoji, ona pa mu je imela toliko povedati.

»Zdaj pa me poslušaj, Habakuk,« je dejala toliko, da ni prav zavriskala, »nekaj sem ti prinesla. Ali veš, da sva bogata?«

Habakuk jo je pogledal in nj verjel.

Tedaj mu je jela pripovedovati vse od konca do kraja:

Stari sodni svetnik, Milkin ujec, je že dolgo trpel zaradi želodca. Včeraj mu je bilo tako hudo, ker mu je še srce čisto oslabevalo, da so menili, da je njegova zadnja ura.

Ko je prišla Milka že zvečer k njemu, je bil tako slabo, da ji je venomer stiskal roko in solze so mu polzele po licu. Takega ga Milka še nikoli ni videla. Škoda le, da ni mogel nič govoriti; kajti čeprav mu je odleglo, je bil vendar zelo slab.

Milka je tudi zvedela, da je bolnik že popoldne samodsebič prosil za duhovnika in da se je lepo spovedal in sprejel sv. obhajilo.

Ponoči je ostala sama pri njem, dajala mu je kapljice za srce, ga predevala in mu postiljala, pri tem mu je šepnila vedno kako tolažilno in bodrilno besedo.

Po polnoči ji je bolnik pomignil čisto blizu k sebi in ji je dejal v raztrganih besedah tole:

»Moje premoženje se ni vse izgubilo. — Tam v pisalniku — v drugem predalu — na desni strani — je zapečaten ovoj; v njem je čez devet sto starih zlatnikov, devet sto sedem in dvajset jih je. — Prinesi jih sem! — Ključek je tu v posteljni omarici.«

Milka je vzela ključek, odprla predal in našla zavoj ter ga dala ujcu.

»Dal sem te poklicati,« je bolnik nadaljeval, »ker sem se bal, da bi denar ne prišel v prave roke, ko bi umrl. Na, zdaj ga dam tebi, ker meni ga ni več treba.«

»Nikar tako ne govorite, ujec,« se je branila Milka; »če vam je prav, bom denar pri sebi shranila, da bo na varnem; ko ozdravite, vam ga pa vrnem.«

27

»Nikar mi ne čenčaj!... Saj čutim in dobro vem, da gre z mano h kraju in da bo prav, prav kmalu prišla zadnja ura. — Zato ti ta denar izročam; tvoj je od zdaj naprej... V zavoju boš našla tudi moj testament ali prav za prav listino, ki za vsak primer priča, da sem ti to podaril.«

Milka se je začela na moč jokati. Tedaj je dejal bolnik skoraj užaljeno:

»Ali nisi nič vesela?... Saj je lep denar in če ga v dinarje zamenjaš, dobiš še precej čez sto tisoč. — Če boš varčna, ti bo že precej zaleгло.«

»Ljubi ujec, saj še ne smete umreti,« je ihtela; »za tako velik, velik dar sem vam iz srca hvaležna. Bog vam povrni! Vedno bom za vas molila in vse življenje ne bom pozabila, koliko ste zame storili.«

»Zdaj rad umrem, ker vem, da se me bo vsaj en človek z ljubeznijo spominjal,« je rekel starec.

Ko mu je Milka pravila, da se je včeraj poročila in da je od svojega moža že koj prvi dan odhitela in šla k bolnemu ujcu, jo je s širokim pogledom pogledal in dejal mehko:

»Milka, priden otrok si. Nisem si mislil, da me imaš tako rada.«

Proti jutru je bolnik zaspal in je spal precej mirno vse do jutra. Ko je prišel dopoldne zdravnik, je dejal, da je nevarnost minula.

Zdaj je ujec Milko silil, naj se vrne k možu, ker jo čakajo dolžnosti mlade gospodinje in žene.

Milka se je vsa solzna poslovila in je obljubila, da bo kmalu spet prišla gledat, kako mu je kaj.

Ko je potem še z zdravnikom na samem govorila, ji je ta dejal, da zdaj res ni nevarnosti, ali da je bolnik že zelo pri kraju in da več ko tri tedne ne bo več. Milka je prosila, naj bi ji dali pošto, kadar bi bilo treba; potem je obiskala še nekaj starih znancev, opoldne pa se je vrnila z brzim vlakom. Ker jo je na srečo vzel na postaji neki avtomobil precej pota s seboj, je bila ob pol sedmih že pri možu pri Sv. Juriju... — — —

Habakuk jo je poslušal, ne da bi jo bil le z besedo ustavil. Ko je umolknila, je dejal nežno:

»Viš, Milka, saj sem ti že včeraj rekel, da ti bo Bog delo usmiljenja obilno povrnil. Res ti ga je še bolj, kot bi si bila mogla misliti.«

»Tebi ga je in meni,« je rekla vsa srečna.

»Strašno sem vesela, da nisem več sirota brez vsega, ampak da ti lahko tudi kaj k hiši prinesem in ti življenjem olajšam in olepšam.«

»Najbolje, kar si mi k hiši prinesla, si ti sama, Milka. Vse drugo mi je brez pomena. Moje bogastvo, moja sreča si samo ti.«

Stisnil je njeno roko k sebi in si jo položil na srce... Čez nekaj časa je vzkliknil:

»Ti ljubi Bog, kodi jaz hodim s svojimi mislimi! Saj si vendar lačna in trudna, jaz pa ti ne dam ničesar.«

»Naj, naj!« se je branila; »tako sem vesela, da mi ni za jed. — Pozneje bova skupaj večerjala. — Nekaj malega sem že grede nakupila, da ti bom nocoj za prvo krat kaj dobrega skuhala.«

Ko je odšlo sonce za božjo gnado, je Habakuk pogledal na uro in menil:

»Čas je, da grem večno luč zvonit. Čez pet minut bom spet tu.«

»Naj me, da grem s teboj!« je prosila žena; »rada bi videla cerkev in tudi malo pomolila bi rada.«

Skupaj sta stopila na hodnik; tu je žarelo okence kakor od bližnjega ognja.

»Ježeš, Habakuk, gori!« je zavpila Milka.

Smehlja je jo je prijel za roko in jo peljal k oknu. Nič drugega ni bilo videti kakor kos modrega neba in vrh Gore, ki se je svetila v večerni zarji.

»O, kako je to lepo, kako lepo! Prelepo!« je obstala Milka vsa zamaknjena in ni mogla odtrgati oči od pogleda.

Po dolgem jo je Habakuk potegnil za seboj.

Ko sta šla proti cerkvi, so se stikale v oknih glave in nekdo je zaklical na glas in prav razločno:

»Ali si jo videl, učiteljevo gospo? Ti, ta ti je pa čedna!«

Milka je zardela, Habakuk pa jo je od strani pomeril s porednim nasmehom.

Cerkev je mladi ženi zelo ugajala. Bila je visoka, svetla, vsa čista in polna pobožnega duha.

Milka je pokleknila v klop in se vsa vdala tihi, domači pobožnosti, ki je je bila cerkev polna. Skozi okna je sijal večerni mir planin, bregovi so že sa-

njali v mraku — tedaj je zapel v to čudovito zbravnost večerni zvon in oznanil angelsko češčenje...

»Angel Gospodov je Mariji oznanil...«

Milka je poslušala ljube glasove, ki so odmevali v njenem srcu kakor še nikoli...

Ko je Habakuk odzvonil, je prišel in pokleknil zraven svoje žene in obe duši sta se sklenili v pobožni molitvi Bogu v čast in zahvalo.

KONEC

20 metrov visok kip

Washingtona

Na njujorški svetovni razstavi bodo razstavili 20 metrov visok kip Jurija Washingtona. Figure bo izdelal neki ameriški kipar.

Kmečka trgovina

Zboljšanje gospodarskih in socialnih razmer v Sloveniji

Zanimiv pregled o zaposlitvi delavstva v Sloveniji in o višini zaslužka je izdal OUZD v Ljubljani za leta 1935 do 1938. Pri okrožnem uradu so zavarovani in zabeleženi vsi zaposleni delavci in delavke in njih število je vedno zelo verna slika gospodarskega položaja. Kadar število zaposlenega delavstva narašča, potem raste tudi splošna blaginja, trgovina cvete in kmetje lahko prodajajo svoje pridelke po primernih cenah. Kadar pa število zaposlenega delavstva pada, je to znak splošne krize in takrat so slabi časi tudi za kmeta. Omenjeni pregled OUZD kaže, da je število zaposlenih delavcev znašalo leta 1935 vsega skupaj 80.567, letos pa jih je bilo ob koncu maja zaposlenih že 100.416 ali 19.849 več. Ni to zgolj slučaj, da se je število zaposlenega delavstva dvignilo prav pod sedanjo vlado. Smotno gospodarsko delo, ki ga sedanja vlada vrši, je vplivalo na vse gospodarske panoge in tako tudi na delovni trg. Najbolj se je dvignilo število delavcev v tekstilni industriji, namreč za 4100, pri cestnih gradnjah za 3800, v gozdno-žagarski industriji za 2019, v gradnji železniških prog za 1599 itd. Zaposlenost delavstva je napredovala v vseh industrijskih in gospodarskih panogah, kar je siguran znak gospodarskega napredka.

★

Kako izgleda sadna letina?

Kakor poročajo od raznih strani, je letošnja sadna letina v Sloveniji srednje dobra. Manjka v glavnem zgodnjega sadja, dočim so jesenske in zimske sorte obrodile zelo povoljno. Pač pa po drugih evropskih državah sadje ni obrodilo baš najbolje. Tako ima letos Nemčija samo 20% normalne sadne letine, Italija samo 18% normalne sadne letine, Češkoslovaška je brez jabolk, bivša Avstrija ima 30–40% normalne sadne letine. Iz tega je sklepati, da bodo cene jabolk povoljne, v kolikor ne bo na ceno sadja vplivalo sadje iz Bosne in Srbije, kjer imajo letos rekordno sadno letino. Tako bo naša država imela 45% vsega sadja v Evropi. Upati je, da zaradi slabe sadne letine v ostalih evropskih državah tudi izredna sadna letina v Bosni in Srbiji na ceno naših jabolk ne bo vplivala slabo, zato se bomo za ceno jabolk lahko držali.

Na kaj moramo paziti?

Paziti moramo predvsem, da ne bomo sadja prehitro obirali. Pred avgustom bi se sploh ne smela jabolka izvažati. Ne nasedajmo sadnim mešetajem in prekupčevalcem! Res je, da poletna jabolka ne drže dolgo, toda čemu poslušati mešetarje in trgati pozne sorte jabolk, ko vendar počakajo tja v zimo. Kupec, ki kaj takšnega zahteva, sigurno ni dosti pridna. Z zelenim sadjem si kvarimo sloves naših jabolk v inozemstvu. Naj vsakdo uvidi kvarne posledice trgovanja zelenega sadja, tako zase kakor za splošnost, ter naj pazi na vse tiste brezvestne ljudi, ki sadjarje zapeljujejo v tako brezsmiselno početje. Oblastva pa naj take brezvestne mešetarje, ki ljudi zapeljujejo, kaznujejo.

Kako se zamišlja organizacija letošnje sadne trgovine

Zaradi vsakoletnega škodljivega delovanja sadnih mešetarjev so kmetijske organizacije (kot n. pr. Kmetijske zadruge, Kmečke zveze, Sadjarsko in vrtnarsko društvo, ZAKS) sklenile, da v letošnji sadni kampanji organizirajo posredovanje prodaje sadja na sledeči način:

V Mariboru se osnuje informacijska pisarna, ki bo dnevno obveščala vse imenovane krajevne organizacije o dnevnih cenah sadja, o povpraševanju po sadju, o stanju izvoza itd. ter bo interesom, ki bodo prav tako dnevno poročali pi-

sarni o množini, sorti in kakovosti sadja, pošiljale kupce. V večje kraje se bo poročalo telefonično, od koder bodo poročila šla potom selov v oddaljene kraje. Vsaka krajevna organizacija bo imela posebnega sata, ki bo poročila zbiral in sprejemal od najbližje telefonske postaje. Na tak način nameravajo imenovane organizacije izključiti sadne mešetarje.

Cena pšenice — 160 din

Državna privilegirana izvozna družba (»Prizade«) je začela nakupovati novo pšenico. Nakupno ceno je določila s 160 din za 100 kg. V primeri s svetovno prodajno ceno plačuje pri nas »Prizade« pšenico za 44 din dražje. Letošnja cena je nižja od lanske, ki je znašala za začetek 180 din, pa so jo že prve dni zvišali na 190 din.

Živina

Živinske cene so se ustalile, pa žal precej niže, kakor so kmetje pričakovali. Trgovanje je sicer še nekam živahno, prave cene pa ni. Na zadnjih sejmih je bil položaj sledeč: Maribor: debeli voli 4–5,25 din, poldebili 3,50–4,75, plemenski 4,50 do 5,50, bikli za klanje 3,50–4,75, klavne krave debele 4–4,75, plemenske 3,50–4,50, krave za klobasarje 2,50–3,25, molzne 4–5, breje 3,50 do 4,50, mlada živina 4–5, teleta 4,50–6,25 din za 1 kg žive teže. — Kranj: cene po komadu so bile naslednje: voli od 1200 do 3500 din, krave od 900 do 2000 din, teleta od 250 do 480 din, junice od 600 do 2250 din, bikli od 1200 do 2400 din; na vago se je prodajala živina: voli 6,50 in 5,50 din, telice 6, 5,25 in 5 din, krave 4,50, 4 in 3,50 din, teleta 7,50 in 7 din. — Novo mesto: živina se je prodajala po 3–5 din za 1 kg žive teže. — Lendava: bikli 4,50, telice 5,50 in 5 din, krave 3 in 2–2,25 din, teleta 6 in 4–5 din. — Petrovče: voli 6 din, junci 4,50–6 din, telice 5,50–6 din, krave 2,50–4,50 din. — Ptuj: voli 4,60–5,50, krave 2,70–5 din, bikli 3,50–4,50 din, junci 3,25 do 4,50 din, telice 3,50–5,50 din, teleta 6–6,75. — Krško: voli 4–5 din, krave 4–5 din, telice 4–6 din, teleta 5–6 din. — Mokronog: teleta 5,50 din, telice in junci 5 din, krave 2–3,50 din, voli 5–6 din. — Buča (okraj Krško): voli 4–5 din, telice 4–5 din, krave 3–4 din. — V južnih krajih naše države se je cena goveje živine nekaj popravila, samo teletom je padla za kakih 50 par pri 1 kg. Tako so se v Beogradu prodajala teleta 6,50–8 din, ostali živini, osobito volom pa je cena na splošno za dinar poskočila.

Svinje

Na mariborskem sejmu so bili mladi prašiči 5–6 tednov stari po 80–100 din, 7–9 tednov po 110–145 din, 3–4 mesece 160–220 din, 5–7

mesecev 280–400 din, 8–10 mesecev 440 do 550 din, eno leto 710–820 din, 1 kg žive teže 6,50–8 din, 1 kg mrtve teže 8,50–11,25 din. Kupčija je bila precej živahna, vendar je v primeri s prejšnjimi sejmi popustila. — Na ptujskem sejmu so bili 6–12 tednov stari pujski po 70–140 din komad. — Na Gorenjskem so prasi dragi ter se prodajajo komad po 100–180 din. — Na Dolenjskem (Novo mesto) je bilo pripeljanih na sejem 694, prodanih pa 600 mladih prašičev. Cena je bila 70–150 din za glavo. — V Posavju se prodajajo mladi prašički po 6 tednov stari od 100–150 din komad, debeli prašiči pa so po 6 do 7 din za 1 kg žive teže. — Na svinjskem sejmu v Krizevcih na Hrvaškem je bilo pripeljanih 952 svinj. Cene so nekoliko nazadovale. Prodanih je bilo 450 komadov. Cene za pršutarje za klanje 7–7,50 din, špeharji 8 din, plemenske svinje 8,50–10 din za 1 kg, mladi prašički 80 do 150 din komad.

Konji

Konji imajo še vedno dobro ceno. Po lepih konjih je veliko povpraševanje, ker se precej izvažajo, dosti pa jih nakupujejo tudi domači kupci. Na ptujskem sejmu so bili konji od 900 do 5000 din, žrebeta od 1200 do 2300 din; v Krškem so se zelo lepi konji prodajali po 5000 din.

Surove kože, ovčja volna

Goveje surove kože so od 10 do 14 din 1 kg, telečje 12–16 din, svinjske pa 6–10 din. Cena sedaj ni stalna ter se naglo menja. — Neoprana ovčja volna se prodaja po 28–32 din, oprana pa po 35–38 din za 1 kg.

Vino

Pri nas so cene nespremenjene, izgleda pa, da se bodo še pred trgatvijo dvignile, zlasti ker so bili nekateri okraji, kakor Bizeljsko in Sromlje ter št. Peter pod Sv. gorami od toče uničeni. V Dalmaciji so zaloge že tako izpraznjene, da vina naravnost primanjkuje. Take prodaje vina Dalmacija ni imela od leta 1927. Žal pa pride dobra cena v korist samo prekupčevalcem, ker so kmetje prodali vino še jeseni po 2–3 din za liter, dočim zahtevajo sedaj trgovci za isto vino 4,50, 5 in 6,50 din. — Zanimiva je statistika o izvozu našega vina na Češkoslovaško, ker kaže, da je za nas tamošnji trg še docela neobdelan. Čehi so lani uvozili vina za okoli 50 milijonov din, na nas pa je odpadlo od tega le 4 milijone din. Glavni uvozniki so Italija, Mažarska, Španija, Grčija, Francija. Bil bi že res čas, da bi Čehi kupovali vino predvsem tam, kjer imajo svoje prijatelje, ne pa pri politično nasprotnih državah. Čehi za naša slovenska vina sicer nimajo toliko razumevanja, pač pa jim ugaja dalmatince. Bilo bi pa za Slovenijo ogromnega pomena, če bi bilo mogoče izvažati več dalmatince v inozemstvo, ker nam potem ne bi konkuriral v naši ožji domovini ter izpodrival dobra naša domača vina.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Graditev hiše na pogorišču brez občinskega oglada. O. F. Sosed je pogorelo staro poslopje in namerava sedaj na istem mestu postaviti novo, manjše. Vprašate, ali sme to storiti brez občinskega oglada. — Za vsako stavbo je treba dovoljenja gradbenega oblastva. Vseeno je, čeprav bo nameravana stavba stala »v hribih« in 100 m daleč od druge najbližje. O priliki stavbene komisije boste lahko iznesli svoje ugovore. — Ako bi sosed zidala brez oglada, odnosno stavbenega dovoljenja, nimate sicer pravice do posebne pritožbe, lahko pa to naznanite občini ali pa kar okrajnemu načelstvu. Stavba bi se morala celo podreti, ako sosed ne bo dobila vsaj naknadnega oblastnega dovoljenja.

Prošnja za skrajšan rok petemu sinu. I. in K. Hrup. Ker sta oče in prvi sin služila polni rok, drugi sin skrajšanega, tretji sin polni rok, četrti sin služi od 1. aprila 1938 polni rok, pritiče petemu sinu zopet skrajšan rok. Ko je tudi peti sin že s 1. aprilom nastopil vojaško službo (določili so mu polni rok), napravite na pristojni vojni okrog prošnjo, da se naj ali takoj spusti domov, dokler ne bo sedaj služeči četrti sin odslužil svojega polnega roka in bi potem peti sin odslužil še ostanek do devetih mesecev, ali pa se naj petemu sinu prizna skrajšan rok, ki bi ga služil kar naprej. Priložiti morate prošnji izveček iz rojstnih knjig (družinsko polo), ki je sedaj takse prosta, ter vojne izprave očeta in že »odsluženih« treh sinov; o četrtlem pa le navajajte, kje sedaj služi.